

направити в одну із областей без виділення окремо споживчій кооперації, а безпосередній розподіл міждержавною і кооперативною торговельними мережами повинно було здійснювати обласне управління торгівлі. Міністерство торгівлі, Укоопспілка та відділ товарообороту Держплану УРСР повинні були надавати консультаційну та методичну допомогу обласному управлінню у здійсненні розподілу. Проте рівень постачання товарними ресурсами українського села продовжував залишатись на більш низькому рівні у порівнянні із містом увесь повоєнний період.

Таким чином, можна відзначити, що незбалансованість у забезпеченні сільського населення товарами народного споживання була невід'ємною складовою соціально-економічної системи радянської економіки. Натомість мешканці міст і промислових центрів не відчували у порівнянні із селом настільки серйозних труднощів у цій сфері власного буття. Виділення в радянській централізованій економіці окремої структури (споживчої кооперації), яка покликана була займатися забезпеченням сільського населення товарами і послугами, не призвело до ліквідації відставання села у доступі до основних соціальних благ. Отже, можемо констатувати, що незважаючи на всі гучні декларації офіційної пропаганди політика по відношенню до села в цій сфері продовжувала залишатись дискримінаційною.

Список використаних джерел

1. Клок Василь. Розвиток споживчої кооперації в УРСР в кінці 1960 – на початку 1970-х рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/nztnpu_ist/2012_2/Article/24_Klok.pdf
2. Михальський Юрій. Вплив реформ А.Косигіна на розвиток української споживчої кооперації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/NZTNPU_ist/2012_2/Article/25_Mykhalskiy.pdf
3. Кендус Олександра. Криза системи споживчої кооперації УРСР в кінці 1970-х – на початку 1980-х рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/nztnpu_ist/2012_2/Article/26_Kendus.pdf
4. Історія споживчої кооперації України: підручник [для студентів кооперативних вузів] / [Аліман М.В., Бабенко С.Г., Гелей С.Д. та ін.]. – Львів: Укоопспілка, інститут українознавства НАНУ, 1996. – 383 с.
5. О порядке расчетов между государственными органами и кооперативными (общественными организациями) за передаваемые предприятия здания и Постановление СНК СССР и ЦК ВКПб от 5 мая 1940 г. №667). – Режим доступу: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4240.htm
6. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО). – Ф.296. – Оп.8. – Спр.454.
7. Там само. – Спр.2825.
8. Відділ забезпечення збереженості документів Державного архіву Чернігівської області в м. Ніжині. – Ф.6334. – Оп.2. – Спр.72.
9. ЦДАВО. – Ф.296. – Оп.8. – Спр.3971.
10. Там само. – Спр.2093.
11. Там само. – Спр.2228.
12. Там само. – Спр.3175.
13. Там само. – Спр.3397.
14. Там само. – Спр.4118.

References

1. Klok Vasyly. Rozvutok spozhivchoi kooperacii v URSR v kinci 1960 – na pochatky 1970-h rr. [Elektronnyy resyrs]. – Rezhum dostupu: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/nztnpu_ist/2012_2/Article/24_Klok.pdf
2. Muhal'skiy Yuriy. Vpliv reform A.Kosyqina na rozvutok ukrainskoi spozhivchoi kooperatsii [Elektronnyy resyrs]. – Rezhum dostupu: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/NZTNPU_ist/2012_2/Article/25_Mykhalskiy.pdf

3. Kendus Olexsandra. Kruza systemy spozhivchoi kooperacii URSR v kinci 1970-h – na pochatky 1980-h rr. [Elektronnyy resyrs]. – Rezhum dostupu: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/soc_gum/nztnpu_ist/2012_2/Article/26_Kendus.pdf

4. Istoriya spozhivchoi kooperatsii Ukrainu: pidrychnuk [dlya studentiv kooperativnyh vuziv] / [Aliman M.V., Babenko S.G., Geley C.D. ta in.]. – L'viv: Ukoopspilka, instytut ukrainoznavstva NANU, 1996. – 383 s.

5. O poryadke raschetov mezhdyy gosydarstvenumu organamu i kooperativnumi (obshestvinnumu organyzatsuyami za peredavaemue predpriyatuyamu zdaniyumu i Postanovlenye SNK SSSR i ZK VKPb ot 5 maya 1940 g. №667). – Rezhum dostupu: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_4240.htm

6. Tsentralnyy derzhavnuy archyv vuchyh organiv vladu ta upravliny Ukrainu (dali – TSDAVO). – F.296. – Op.8. – Spr.454.

7. Tam samo. – Spr.2825.

8. Vyddyl zabezpechennya zberezhenosti dokumentiv Derzhavnogo arhivu Chernigivskoi oblasti v m. Nizhuni. – F.6334. – Op.2. – Spr.72.

9. TSDAVO. – F.296. – Op.8. – Spr.3971.

10. Tam samo. – Spr.2093.

11. Tam samo. – Spr.2228.

12. Tam samo. – Spr.3175.

13. Tam samo. – Spr.3397.

14. Tam samo. – Spr.4118.

Sydorovych O. S., Candidate of Science (History), Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences of Separated Subdivision NULESU "NizhinAgrotechnical Institute" (Ukraine, Nizhin), sydorovith@ukr.net

Town and Country: disparity in the product providing an example Ukoopspilka in the second half of the 1940s – 1980s

Article aims to actualize the problem of unequal provision of goods of mass consumption of the villagers in the Ukraine in the second half of 1940 – at the beginning of 1980-ies compared with the city. An attempt to analyze the role of consumer cooperation of Ukraine in the process, identify the causes of permanent trade deficit in rural areas of the USSR in the postwar period. Use of Consumer Cooperatives as a separate system for the village of goods and services has not helped overcome the lag of the village from the city in this area.

Keywords: town, village, delivery of goods, consumer cooperatives, the post-war period.

Сидорович О. С., кандидат исторических наук, доцент кафедры социально-гуманитарных дисциплин, ОП НУБиП Украины "Нежинский агротехнический институт" (Украина, Нежин), sydorovith@ukr.net

Город и деревня: диспаритет в товарном обеспечении на примере Укоопсоюза во второй половине 1940-х – 1980-х гг.

Актуализировано проблему неравноправного обеспечения товарами массового потребления жителей села в УССР во второй половине 1940-х – в начале 1980-х гг. по сравнению с городом. Осуществлена попытка проанализировать роль потребительской кооперации Украины в этом процессе, выделить причины перманентного товарного дефицита в сельской местности УССР в послевоенный период. Использование потребительской кооперации как отдельной системы для обеспечения села товарами и услугами не помогло преодолеть отставание села от города в этой области.

Ключевые слова: город, село, товарное обеспечение, потребительская кооперация, послевоенный период.

* * *

УДК [94:342.57](71:161.2)“1950/1980”

Шолота Х. В.

асистентка кафедри міжнародних відносин,
Львівський національний університет ім. Івана Франка
(Україна, Львів), chrischolota@ukr.net

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА КАНАДИ У БОРОТЬБІ ЗА ПРАВА ЛЮДИНИ ТА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ (50–80 РР. ХХ СТ.)

Висвітлено участь українського жіноцтва Канади у боротьбі української діаспори за відродження державної незалежності України у 50–80-х рр. ХХ ст. Проаналізовані форми і напрямки діяльності українок Канади, спрямованої на забезпечення свободи та демократії в Україні.

Ключові слова: український жіночий рух у діаспорі, українське жіночі організації в Канаді, демократія, незалежність України, права людини.

Історія жіночого руху Канади, як предмету наукового студіювання вітчизняних дослідників, виокремилася порівняно недавно, тому дотепер недостатньо вивчена. Деякі напрямки діяльності українських жіночих організацій Канади дослідили українські вчені Г.Ардан, Л.Матфин та Я.Лапко [1]. Тільки у працях вітчизняного історика В.Недужко висвітлено окремі питання участі українського жіноцтва діаспори у боротьбі за демократію та державну незалежність України [2; 12]. Життєдіяльність українського жіноцтва Канади досліджена діаспорними науковцями Н.Когуською, І.Павликовською, І.Книш, Ф.Свирипою, які частково розкрили правозахисну діяльність канадських жінок-українок [3; 9; 11; 27]. Однак наявні праці українських і канадських вчених далеко не вичерпують усіх аспектів досліджуваної проблеми.

Мета статті висвітлити діяльність українського жіноцтва Канади щодо відновлення державної незалежності України.

Після закінчення Другої світової війни українська діаспора в Канаді активізувала боротьбу за відновлення незалежної української держави. Українці-емігранти тісно пов'язані своїми долями та долями свої рідних з українськими землями, не бачили свого майбутнього без соборної незалежної України. Активним учасником боротьби за права людини і незалежність України було українське жіноцтво Канади. Жінки оперативно реагували на всі важливі суспільно-політичні й культурні події в житті УРСР і прагнули довести свої вимоги щодо захисту українців, у першу чергу жінок, до урядовців Канади та світової спільноти.

Намагаючись об'єднати навколо себе сили, які працювали над вирішенням проблеми відновлення незалежності України, Ліга визволення України (далі – ЛВУ) та Організація жінок ЛВУ (далі – ОЖ ЛВУ) на початку 60-х рр. ініціювали створення Українського визвольного фронту Канади (далі – УВФК), куди також увійшли Спілка української молоді Канади, Товариство Української повстанської армії і Товариство української студентської молоді ім. Міхновського [4, с. 283]. За головну мету своєї діяльності УВФК визначив відродження Української суверенної соборної держави. Для цього організація неодноразово зверталася до урядів країн Заходу з пропозицією стати в обороні українського народу від національного і культурного поневолення [5, с. 43].

Протягом 1967 р. УВФК провів низку маніфестацій проти культурного обміну між СРСР і Канадою. Вони відбувалися у Вінніпезі, Саскатуні, Форт-Вільямі. Більшість масових акцій проводилися під егідою Комітету українців Канади (далі – КУК) і за активної участі УВФК з 17 по 25 жовтня 1971 р. у зв'язку з візитом голови Ради Міністрів СРСР А.Косигіна в Канаду. Вони проходили в Оттаві, Монреалі, Ванкувері, Вінніпезі, Пікерінзі та Торонто [6, с. 342].

Широкого розголосу в українських та іноземних засобах масової інформації набула акція української етнічної громади Канади під час Всесвітньої виставки “Експо-67” у Монреалі. Комітет українок Канади влаштував у павільйоні Гостинності свято із показами українського фольклорного й живописного мистецтва українських художників Канади, української

видавничої продукції. Українські мистецькі колективи виступали також як складові частини різних провінцій, як-от Онтаріо, Альберта. Особливе визнання отримали запальні українські танці [7, с. 108].

Жінки-українки Канади всіяко сприяли опозиційному рухові в Україні інформаційною, політичною, правовою підтримкою. Бурхливу реакцію українських жіночих організацій Канади викликала загибель українських жінок-політв'язнів під час повстання в Кінгсському таборі у Казахстані в 1954 р. [8, с. 385]. Українське жіноцтво країни кленового листка використало факт жорстокої розправи над українками політв'язнями у Кенгрі як інформаційний привід для проведення маніфестацій, пікетувань посольств СРСР, інформування за допомогою засобів масової інформації та листів-звернень міжнародних організацій, Червоного Хреста, політиків, представників органів державної влади, громадськості країн Заходу про підневільне становище української жінки, геноцид українського народу [9, с. 49].

За ініціативою Світової федерації українських жіночих організацій (далі – СФУЖО) було створено спеціальний “фонд п'ятсот” для допомоги жінкам-політв'язням у СРСР [10, с. 17]. Надалі річниця Кенгського повстання щорічно відзначалася у Канаді. Вона мала великий вплив на патріотичне виховання української молоді на засадах боротьби за незалежність України.

У 1963 р. на світовому Конгресі Міжнародного жіночого Союзу (далі – МЖС) за ініціативою делегації українського жіноцтва Канади було прийнято резолюцію про звільнення з радянських катівень Митрополита Галицького і Архієпископа Львівського Йосифа Сліпого [11, с. 45].

У другій половині 60–70-х рр. окремі акції української діаспори на захист прав ув'язнених у СРСР патріотів України поступово переросли в масовий правозахисний рух. За участю представниць усіх найбільших організацій жінок-українок Канади у лютому 1968 р. відбулося засідання головної централі СФУЖО в справі маніфестацій в обороні в'язнів і проти знущань над українцями в СРСР. У цьому ж році представниці Організації українок Канади (далі – ОУК) взяли участь в онтарійській конференції прав людини, де було обговорено питання організації масових акцій протесту проти переслідувань українських письменників і діячів культури в Радянському Союзі [11, с. 61, 73].

6–7 липня 1968 р. під час зустрічі українців США і Канади у Клівленді відбулася сесія Організації жінок Організації чотирьох свобод України (далі – ОЖ ОЧСУ) та ОЖ ЛВУ. В резолюції за наслідками зібрання було обґрунтовано потребу проведення акції за звільнення українських політв'язнів і підняття цієї проблеми на форумі ООН [12, с. 244].

Восени 1968 р. українська діаспора, а тому числі українське жіноцтво Канади, організувала збір підписів під петиціями до ООН і правозахисної організації “Міжнародна амністія” щодо захисту прав людини в СРСР та стосовно звільнення ув'язнених українських жінок – працівниць Червоного Хреста К.Зарицької, Г.Дідик, Д.Гусяк. Петиції з тисячами зібраних підписів були скеровані на адреси згаданих міжнародних

організацій. У 1970 р. ця акція поновилася. Петиції у справі звільнення українських політ'язнів, зокрема, згаданих працівниць Червоного Хреста і лікаря В.Горбового цього разу були звернені до Міжнародного суду в Гаазі, Міжнародного об'єднання робітників і Міжнародного об'єднання юристів [13, с. 309].

На початку 1974 р. СФУЖО на міжнародному рівні розпочала акцію допомоги трьом жінкам–політ'язням мордовських тюрем І.Стасів–Калинець, Н.Строкатій–Караванській та С.Шабатурі. З цією метою організація звернулася до міжнародних гуманітарних установ – Комісії прав людини ООН, Міжнародної ліги прав людини і Міжнародного Червоного Хреста. Вирішено також, що зібрані у “фонд п'ятсот” кошти, за потреби будуть використані для допомоги, транспортування та лікування жінок–політ'язнів [14, с. 1].

У цьому ж році в Канаді розпочалася акція на захист історика В.Мороза, якого тут вважали символом незламності українських політичних в'язнів у СРСР. Було створено ряд комітетів оборони В.Мороза, які влаштували демонстрації та голодування. 5–8 липня 1974 р. під гаслом “Звільніть Валентина Мороза” розпочалися голодування представників ЛВУ та Співки української молоді (далі – СУМ) в Оттаві та Вінніпезі. 3 червня по вересень 1974 р. відбувалися постійні демонстрації перед посольством СРСР в Оттаві, маніфестації в інших містах країни за активної участі українських жіночих організацій СФУЖО, ОУК, Союзу українок Канади (далі – СУК) [15, с. 74].

Акції на захист В.Мороза продовжувалися в Канаді у 1975–1979 рр. У червні 1976 р. голова ОЖ ЛВУ О.Завірюха виступила на захист В.Мороза та інших українських політ'язнів під час Міжнародної жіночої конференції “Habitat”, яка проходила у Ванкувері. Подібні акції української діаспори прискорили звільнення В.Мороза з радянської тюрми [17, с. 2].

1975 р. ООН проголосила Міжнародним роком жінки. На заклик СФУЖО українські жіночі організації також включилися у проведення цієї акції, прийнявши рішення про проведення Українського року жінки в рамках міжнародного. СФУЖО розробила заходи та план участі українського жіноцтва в еміграції в святкуванні Міжнародного року жінки. Особлива увага серед цих заходів приділялася становищу жінки в Україні та проблемам жінок–політ'язнів радянських тюрем [17, с. 2].

30 січня 1975 р. у Торонто за участю членів комісії прав людини Світового конгресу вільних українців (далі – СКВУ), СФУЖО розроблено платформу і напрямки спільних дій. Наступного дня обговорено можливості залучення міжнародної громадськості до проведення акцій на захист поневолених жінок України. Голова СФУЖО Д.Квітковська зупинилася на можливості залучення до цієї справи міжнародних юристів і міжнародних судів. У.Целевич – міжнародного Червоного Хреста, В.Боцюрків – організації оборони прав людини, М.Липовецький – клубу письменників і ПЕН-клубу, І.Пеленська – міжнародних жіночих організацій [18, с. 3].

Напередодні святкування Дня матері, який відзначався 11 травня 1975 р. Комісія прав людини СКВУ звернулася до українців у вільному світі із закликом використати це свято для проведення акції

оборони поневолених матерів в Україні, зокрема тих, які перебували у тюрмах і таборах примусової праці. Комісія рекомендувала всім українським громадським організаціям країн вільного світу, насамперед жіночим, активно включитися в цю кампанію, щоб довести до відома громади тяжке становище жінок в Україні і добитися підтримки в цій справі [19, с. 1].

У червні 1975 р. відбулася Міжнародна конференція ООН з нагоди Року жінки у Мехіко, учасниками якої були представники жіночих організацій 133 країн, 31 урядової і 113 неурядових організацій світу. В ході конференції 25 червня делегатки від СФУЖО та СКВУ зустрілися з президентом цієї конференції П.Охедою і вручили йому звернення до конференції з вимогою до уряду СРСР забезпечити дотримання Загальної декларації прав людини й амністувати жінок–політ'язнів. П.Охеда запевнив українок, що це звернення буде передано секретаріатові ООН і комісії прав людини цієї міжнародної організації [20, с. 1].

Делегації українок країн вільного світу також вдалося провести низку зустрічей з офіційними представниками делегацій США, Канади та інших країн на цій конференції. Під час прес–конференції генерального секретаря ООН К.Вальдхайма представниці українського жіноцтва підняли питання про долю листа, який надіслали на адресу керівника ООН українські жінки–політ'язні Н.Строката, С.Шабатура й І.Стасів–Калинець [20, с. 3].

Також українки провели дводенне головування на знак солідарності з жінками–політ'язнями в СРСР, яке здобуло широкий розголос серед громадськості столиці Мексики. Голодуючі тримали написані англійською та іспанською мовами плакати з гаслами: “Голодовий страйк! Допоможіть українським жінкам у в'язницях СРСР!”. Цю акцію висвітлювали провідні газети світу та міжнародні телеканали [21, с. 3]. Кульмінацією акції на захист українських жінок–політ'язнів стали масові демонстрації і молебні, організовані українською діаспорою Канади у вересні 1975 р. з нагоди Дня української жінки – політичного в'язня. 21 вересня 1975 р. у Торонто перед міською ратушею відбувся похід–маніфестація за участю близько 500 осіб в обороні українських жінок – політичних в'язнів у концтаборах СРСР. Організаторами маніфестації були вінніпезький Комітет українок Канади та комітет оборони В.Мороза [22, с. 1].

У грудні того ж року в Оттаві відбулося дводенне пікетування радянського посольства, яке організували українські жіночі організації під патронатом централі КУК і централі Комітету українок Канади. Цією акцією вони планували звернути увагу громадськості країни до необхідності посилення допомоги українкам–політ'язням радянських тюрем. “Поскільки Міжнародний рік жінки добігає до кінця, а українські жінки–політ'язні і далі поневіряються у концтаборах, українські жінки Канади вирішили і надалі проводити акції в їх обороні” – говорилося в повідомленні організаторів цієї маніфестації [23, с. 3].

Наприкінці 70–х – на початку 80–х рр. відбулася активізація боротьби організацій української діаспори Канади за демократію та державну незалежність України. Це було викликано, в першу чергу, новим загостренням “холодної війни”, до якого призвело

введення Радянської армії до Афганістану в 1979 р. та надзвичайного стану в Польщі в 1981 р., а також прихід до влади в ряді країн Заходу консервативних політиків, налаштованих на конфронтацію відносин між двома провідними політичними системами світу.

На Різдвяні свята 1977 р. ОЖ ЛВУ влаштувала акцію “Діти дітям в Україні”. Через радіостанцію СВС в Україну транслювали колядки, які виконувала молодь діаспори, а також святкові поздоровлення дітям, батьки яких перебували в ув’язненні в СРСР [24, с. 54].

ОУК та Український Золотий Хрест зібрали десятки тисяч доларів США для допомоги сім’ям політичних в’язнів в Україні, закупаючи та висилаючи їм одяг, медикаменти, харчі. Допомога у вигляді посилок йшла і самим політв’язням. Це тривало до того часу, поки органи влади в СРСР не ввели високі мита на доставку посилок з-за кордону та вимогу в’язням оплачувати їх зі своїх грошей, яких у тих практично не було. Відтак, посилки почали повертатися до їх відправників [13, с. 267].

Світова сесія українського жіноцтва, що відбулася в листопаді 1978 р., проходила під гаслом “Станьмо в обороні жінки і дитини в Україні”. Це питання було ключовим під час пленарного засідання форуму. Голова Комісії оборони переслідуваних при СФУЖО У.Целевич у своєму виступі зупинилася на формах і методах оборони українських політв’язнів, які можна використовувати в демократичних країнах. Вона вказала на те, що для оборони інтересів України на міжнародній арені потрібно використати заходи до Міжнародного року дитини. Після обговорення цього питання сесія прийняв відповідну постанову [25, с. 13].

У лютому 1979 р. до Канади прибула дисидентка Н.Світлична, де її радісно зустріла українська громада. У Торонто вона виступила на святі героїнь, організованому жіночим відділом КУК [26, с. 515]. На ХХХVI з’їзді СУК у серпні 1979 р. було прийнято резолюцію “В справі українського народу в Україні”. В ній звучав заклик до жіноцтва світу захистити покривджених владою жінок і матерів України. ОЖ ЛВУ в рамках проведення Року дитини провело конкурс дитячих малюнків на тему “Дитина в поневоленій Україні”. З найкращих малюнків виготовлено поштові картки з надписами англійською мовою, які вдалося показати на Конгресі МЖС у Кенії [27, с. 155].

У 1980 р. ЛВУ і ОЖ ЛВУ створили Комісію за звільнення українських політичних в’язнів у СРСР (далі – КЗУПВ) з метою привернути увагу на переслідуваних у Радянському Союзі за власні політичні переконання. У березні цього ж року комісія організувала безперервне тритижневе пікетування радянського посольства в Оттаві в обороні українських політв’язнів. У листопаді 1980 р. КЗУПВ організувала масові демонстрації українців і дводенне пікетування посольства СРСР в Оттаві. Зарубіжні українці вимагали звільнення українських політв’язнів, зокрема, Ю.Шухевича. 27 березня 1981 р. перед міською ратушею Торонто у присутності мера міста Арата Егельтона КЗУПВ розпочала збір підписів під петицією на захист Ю.Шухевича, О.Попович, Л.Лук’яненка, М.Руденка, В.Романюка, І.Кандиби та І.Геля. Загалом

було зібрано понад 20 тис. підписів, які передали органам влади Канади [28, с. 155].

У липні 1985 р. канадські українки винесли питання про захист людських прав в Україні на Міжнародну конференцію жінок у Найробі (Кенія), що відбувалася під егідою ООН у рамках декади жінки. Українська делегація провела там семінар “Політичні в’язні в СРСР та доля їх родин, жінок і дітей”, який приготували представниці ОЖ ОЧСУ і та ЛВУ. Вони також показали портрети українських жінок–політв’язнів [29, с. 4].

Українське жіноцтво Канади відіграло важливу роль у боротьбі за відродження незалежної демократичної України. Жінки брали участь у всіх масових заходах української еміграції на захист прав і свобод українців у Радянському Союзі. Завдяки співпраці з міжнародними жіночими інституціями українське організоване жіноцтво країни кленового листка підносило питання поневоленого українства у СРСР на міжнародних форумах і з’їздах з метою домогтися від них підтримки вимог українок у політичних і національних питаннях. Особливою сторінкою у діяльності українського жіноцтва Канади було надання моральної, правової та матеріальної підтримки жінкам–політв’язням і їхнім сім’ям в СРСР.

Список використаних джерел

1. Ардан Г. Видавничі спадщина “Союзу українок Канади” (на прикладі дослідниць, письменниць, громадської діячки Ірени Книш) / Г.Ардан // Теле- та радіожурналістика. – 2010. – Вип.9. – Ч.1. – С.10–14; Мафтин Л.В., Лапко Я.М. Українознавчий контекст діяльності Ліги українських католицьких жінок Канади (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.) / Л.В. Мафтин, Я.М. Лапко // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – Т.У / [за заг. ред. П.П. Кононенка]; Міністерство освіти і науки України, Науково-дослідний інститут українознавства. – К.: Фоліант, 2005. – С.107–119.
2. Недужко Ю. Жіночі організації української діаспори в контексті боротьби за відродження незалежної демократичної України (сер. 40–х – 50–ті рр. ХХ ст.) / Юрій Недужко // Спільний проєкт Національного університету “Києво-Могилянська академія” і видавництва “Мандрівець”. Всеукраїнський науковий журнал “Мандрівець”. – 2006. – №1. – С.23–29.
3. Swyripa Frances. Wedded to the Cause: Ukrainian-Canadian Women and Ethnic Identity 1891–1991 / Frances Swyripa. – Toronto: University of Toronto Press, 1993. – 330 p.
4. Недужко Ю.В. Діяльність української діаспори Канади щодо відродження державної незалежності України (кінець 40–х – середина 60–х рр. ХХ ст.) / Ю.В. Недужко // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Історичні науки. – 2007. – №1. – С.282–287.
5. Гамалій С. Боротьба за визволення України (1929–1989 рр.) / С.Гамалій. – Львів: Каменяр, 1999. – 116 с.
6. Боровик М. Століття українського поселення в Канаді (1891–1991) / М.Боровик. – Монреаль–Оттава: Українська Могилянська–Мазепинська Академія Наук, 1991. – 485 с.
7. Верига В. За межами Батьківщини. Збірник наукових статей і доповідей / В.Верига. – Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України, 2002. – 364 с.
8. Силуети непокірних... // Визвольний шлях. – 1973. – №4–5. – С.384–390.
9. Ліга українських католицьких жінок Едмонтонської Спархії: Початки і діяльність / [ред. І.Павликовська]. – Едмонтон: Заходами і коштами Спархіяльної управи ЛУКЖ, 1967. – 234 с.
10. Створено “фонд п’ятсот” // Жіночий світ. – 1973. – №9–10.
11. На службі рідного народу: Ювілейний збірник Організації українок Канади ім. Ольги Басараб у 50–річчя від заснування (1956–1980) / [ред. І.Книш]. – Вінніпег, 1985. – 348 с.
12. Недужко Ю.В. Українська діаспора в процесі відновлення державної незалежності України (середина 40–х – початок 90–х років ХХ століття): монографія / Ю.В. Недужко. – Луцьк: ВАТ “Волинська обласна друкарня”, 2009. – 620 с.
13. Матеріали Другого Світового Конгресу Вільних Українців. Видання Секретаріату Світового Конгресу Вільних

Українців. – Торонто–Нью-Йорк–Лондон, 1986. – 470 с.

14. СФУЖО ставить до розпорядження свій “фонд п’ятсот” на рятунок ув’язнених в СРСР українців // Свобода. – 1974. – №64.

15. Начерк історії Ліги українських католицьких жінок Канади Торонтської Єпархії 1945–1975 [Текст] / [ред. Я.Винницька]. – Торонто: [б. в.], 1975. – 360 с.

16. An Open Letter to the Participants of Habitat // Гомін України. – 1967. – 3 червня.

17. Міжнародний день жінки // Свобода. – 1975. – №32.

18. Пеленська І. В обороні поневоленої, але нескореної / Ірина Пеленська // Свобода. – 1975. – №45.

19. Звернення Світового конгресу вільних українців // Свобода. – 1975. – №90.

20. Делегатки вільних українок на світовій жіночій конференції в Мехіко // Свобода. – 1975. – №124.

21. Голодівка українок на конференції в Мехіко здобула широкий розголос // Свобода. – 1975. – №125.

22. У Вінніпегу відбулася велика маніфестація в обороні жінок політв’язнів з СРСР // Свобода. – 1975. – №205.

23. Українські жінки пікетують советську амбасад у Оттаві // Свобода. – 1975. – №233.

24. Третій Світовий Конгрес Українського Жіноцтва: 26–29 травня 1977, Торонто, Канада / [ред. Лідія Бурачинська та ін.]. – Філадельфія; Торонто: [б. и.], 1977. – 236 с.

25. Світова сесія українського жіноцтва // Наше життя. – 1978. – №12.

26. Войченко О. Літопис українського життя в Канаді. Т.8. – У змаганні за нову Канаду: початки офіційної двомовності у багатокультурності. 1970–1979. – Едмонтон: КІУС, 1992. – 594 с.

27. Когуська Н. Півстоліття на громадській ниві: Нарис історії Союзу українок Канади. 1926–1976 / Н.Когуська. – Вінніпег: Видано заходами і коштом Союзу українок Канади, 1986. – 1034 с.

28. Нарис історії ЛВУ: у 35-річчя існування і праці Ліги Визволення України для українського народу 1949–1984 [Текст]. – Торонто: Гомін України, 1984. – 719 с.

29. Делегатки СФУЖО розповіли про конференцію в Найробі // Свобода. – 1985. – №204.

References

1. Ardan G. Vydavnycha spadshhyna “Soyuz ukrainok Kanady” (na prykladi doslidnyci, pysmennyci, gromadskoyi diyachky Ireny Knysh) / G.Ardan // Tele- ta radiozhurnalistyka. – 2010. – Vyp.9. – Ch.1. – S.10–14; Maftyn L.V., Lapko Ya.M. Ukrayinoznavchij kontekst diyalnosti Ligy ukrayinskykh katolyckzykh zhinok Kanady (kinecz XX – poch. XXI st.) / L.V. Maftyn, Ya.M. Lapko // Zbirnyk naukovykh pracz Naukovo–doslidnogo instytutu ukrayinoznavstva. – T.V / [za zag. red. P.P. Kononenka]; Ministerstvo osvity i nauky Ukrayiny, Naukovo–doslidnyj instytut ukrayinoznavstva. – K.: Foliant, 2005. – S.107–419.

2. Neduzhko Yu. Zhinochi organizaciyi ukrayinskoyi diaspori v konteksti borotby za vidrodzhennya nezalezhnoyi demokratychnoyi Ukrayiny (ser. 40–x – 50–ti rr. XX st.) / Yuriy Neduzhko // Spilnyj proekt Nacionalnogo universytetu “Kyievo–Mogylyanska akademiya” i vydavnytstva “Mandrivecz”. Vseukrayinskyj naukovyj zhurnal “Mandrivecz”. – 2006. – №1. – S.23–29.

3. Swyripa Frances. Wedded to the Cause: Ukrainian–Canadian Women and Ethnic Identity 1891–1991 / Frances Swyripa. – Toronto: University of Toronto Press, 1993. – 330 p.

4. Neduzhko Yu.V. Diyalist ukrayinskoyi diaspori Kanady shhodo vidrodzhennya derzhavnoyi nezalezhnosti Ukrayiny (kinecz 40–x – seredyna 60–x rr. XX st.) / Yu.V. Neduzhko // Naukovyj visnyk Volynskogo derzhavnogo universytetu imeni Lesi Ukrayinky. Istorychni nauky. – 2007. – №1. – S.282–287.

5. Gamalij S. Borotba za vyzvolennya Ukrayiny (1929–1989 rr.) / S.Gamalij – Lviv: Kamenyar, 1999. – 116 s.

6. Borovyk M. Stolittya ukrayinskogo poselennya v Kanadi (1891–1991) / M.Borovyk. – Montreal–Ottava: Ukrayinska Mogylyansko–Mazepynska Akademiya Nauk, 1991. – 485 s.

7. Veryga V. Za mezhamy Batkivshhyny. Zbirnyk naukovykh statej i dopovidej / V.Veryga. – Lviv: Instytut ukrayinoznavstva im. I.Krupyakevycha NAN Ukrayiny, 2002. – 364 s.

8. Syluety nepokirnykh... // Vyzvolnyj shlyax. – 1973. – №4–5. – S.384–390.

9. Liga ukrayinskykh katolyckzykh zhinok Edmontonskoyi Yerparxiyi: Pochatky i diyalist / [red. I.Pavlykovska]. – Edmonton: Zahodamy i koshtamy Yerparxialnoyi upravly LUKZh, 1967. – 234 s.

10. Stvoreno “fond pyatsot” // Zhinochij svit. – 1973. – №9–10.

11. Na sluzhbi ridnogo narodu: Yuvilejnyj zbirnyk Organizaciyi ukrayinok Kanady im. Olgy Basarab u 50–richchya vid zasnovannya (1956–1980) / [red. I.Knysh]. – Vinnipeg, 1985. – 348 s.

12. Neduzhko Yu.V. Ukrayinska diaspora v procesi vidnovlennya derzhavnoyi nezalezhnosti Ukrayiny (seredyna 40–x – pochatok 90–x rokov XX stolittya): monografiya / Yu.V. Neduzhko. – Luczk: VAT “Volynska oblasna drukarnya”, 2009. – 620 s.

13. Materialy Drugogo Svitovogo Kongresu Vilnyx Ukrayinciv. Vydannya Sekretariatu Svitovogo Kongresu Vilnyx Ukrayinciv. – Toronto–Nyu–York–London, 1986. – 470 s.

14. SFUZHO stavyt do rozporjadzhennya svij “fond pyatsot” na ryatunok uvyaznenykh v SRSR ukrayinok // Svoboda. – 1974. – №64.

15. Nacherk istoriyi Ligy ukrayinskykh katolyckzykh zhinok Kanady Torontskoyi Eparxiyi: 1945–1975 [Tekst] / [red. Ya.Vynnyczka]. – Toronto: [b. v.], 1975. – 360 s.

16. An Open Letter to the Participants of Habitat // Gomin Ukrayiny. – 1967. – 3 chervnya.

17. Mizhnarodnyj den’ zhinky // Svoboda. – 1975. – №32.

18. Pelenska I. V obroni ponevolenoj, ale neskorenoj / Iryna Pelenska // Svoboda. – 1975. – №45.

19. Zvernennya Svitovogo kongresu vilnyx ukrayinciv // Svoboda. – 1975. – №90.

20. Delegatky vilnyx ukrayinok na svitovij zhinochij konferenciyi v Mexiko // Svoboda. – 1975. – №124.

21. Golodivka ukrayinok na konferenciyi v Mexiko zzdobula shyrokyj rozgolos // Svoboda. – 1975. – №125.

22. U Vinnipegu vidbulasya velyka manifestaciya v obroni zhinok polityvazniv z SRSR // Svoboda. – 1975. – №205.

23. Ukrayinski zhinky piketyuyt sovyetsku ambasadu v Ottavi // Svoboda. – 1975. – №233.

24. Tretij Svitovij Kongres Ukrayinskogo Zhinocztva: 26–29 travnya 1977, Toronto, Kanada / [red. Lidiya Burachynska ta in.]. – Filyadelfiya; Toronto: [b. y.], 1977. – 236 s.

25. Svitova sesiya ukrayinskogo zhinocztva // Nashe zhyttya. – 1978. – №12.

26. Vojcenko O. Litopys ukrayinskogo zhyttya v Kanadi. T.8. – U zmaganni za novu Kanadu: pochatky oficijnoyi dvomovnosti j bagatokul’turnosty’. 1970–1979. – Edmonton: KIUUS, 1992. – 594 s.

27. Koguska N. Pivstolittya na gromadskij nyvi: narys istoriyi Soyuzu ukrayinok Kanady. 1926–1976 / N.Koguska. – Vinnipeg: Vydano zahodamy i koshtom Soyuzu ukrayinok Kanady, 1986. – 1034 s.

28. Narys istoriyi LVU: u 35-richchya isnuvannya i pracj Ligy Vyzvolennya Ukrayiny dlya ukrayinskogo narodu 1949–1984 [Tekst]. – Toronto: Gomin Ukrayiny, 1984. – 719 s.

29. Delegatky SFUZHO rozpovily pro konferenciyu v Najrobi // Svoboda. – 1985. – №204.

Sholota K. V., assistant of the department of international relations Lviv University named after Ivan Franko (Ukraine, Lviv), chrischolota@ukr.net

Participation of Ukrainian women in Canada in the struggle for human rights and the independence of Ukraine (50–80’s XX century)

Reflected the participation of Ukrainian women in Canada in the fight for the revival of the Ukrainian diaspora of the state independence of Ukraine in 50–80th the twentieth century. The forms and activities of Ukrainians in Canada, aimed at ensuring freedom and democracy in Ukraine.

Keywords: Ukrainian women organizations in Canada, democracy, independence in Ukraine, human rights.

Шолота К. В., ассистентка кафедры международных отношений, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), chrischolota@ukr.net

Участие украинских женщин Канады в борьбе за права человека и независимость Украины (50–80 гг. XX в.)

Отражено участие украинских женщин Канады в борьбе украинской диаспоры за возрождение государственной независимости Украины в 50–80-х гг. XX в. Проанализированы формы и направления деятельности украинок Канады, направленной на обеспечение свободы и демократии в Украине.

Ключевые слова: украинское женское движение в диаспоре, украинские женские организации в Канаде, демократия, независимость Украины, права человека.

* * *